زنجیرەی
نووسینی کوردی نوێ
و ژیاندنەوەی میراتی نەتەوایەتیمان

- ٢ -

نووسینی کوردی
بە لاتینی

بەهۆی ئەم نامیلکەیەوە بە ماوەیەکی کەم
فێری نووسینی زمانەکەی خۆت
ئەبیت بە تیپی
لاتینی

نرخی (١٠٠) فلس

چاپخانەی مەعارف - بەغدا
٢٥٦٩ك - ١٩٥٧ ف

زنجیرەی

نووسینی کوردی نوێ

و ژیاندنەوەی میراتی نەتەوایەتیمان

- ٢ -

INSTITUT KURDE de PARIS
BIBLIOTHEQUE

نووسینی کوردی

بە لاتینی

بەهۆی ئەم نامیلکەیەوە

بە ماوەیەکی کەم

فێری نووسینی زمانەکەی خۆت ئەبیت

بە تیپی لاتینی

چاپخانەی مەعارف ــ بەغدا

٢٥٦٩ ك ــــ ١٩٥٧ م

چەند ووشەیەکی پێویست

هاو نیشتمانی بەشەرەف :

دەمێکە بەو ئاواتەوەم ئێمەش وەك گەلە زیندووەکانی جیهان نووسینێکی رێکوپێكو ئەلفوبێیەکی یەك گرتووی بێ گرێو گۆڵمان بێو ئیتر لەم پاشا گەردانیێی نووسینوهەرکەس بۆ خۆیبە رزگارمان بێ . بەرراستی زۆر نەنگو شوورەییە پیاو هەست بە نا تەواوی خۆی بکاو کەچی چاوی لێ داخاو لە بەرامبەریا دەستە وستان دانیشێ ، بێ ئەوەی هەوڵێ بدا بۆ نەهێشتنی کەمو کورتیو راست کردنەوەی بارچەوتی . ئیمررۆ ئێمە ئەگەر سەرنجێکی سەرپێیی بدەینە ژیانی گەلەکەمان گەلێك کەلێنو بۆشایی تیا ئەبینین کە چاوە رروانی پرر-کردنەوەن . نەك لەرووی زمانەوە ، بەڵکوو لە هەموو سوو چو گۆشەیەکەوە . . . چە کۆمەلایەتی - چە ئابووری - چە سیاسی - چە خوێندەواری . . . هەتاد ! دیارە چارکردنی ئەمانەش وەنەبێ لە ووزەی تاقە کەسێکدا بێ ؛ بەڵکوو پێویستی بە هەرەوەزێکی گشتلاییو تێ کۆشانێکی تێکرراپی هـەیە . پیاوی دڵسۆزی تێگەیشتووش ئەوەیە بەر لەوەی دەست بداتە هەر ئیشێك هێزو دەسەلاتی خۆی لێك بداتەوەو بە تەرازووی بیرو هۆش بیکێشیو ئەوجەلە بچێتە ئەو مەیدانەوە کە ئەتوانێ تیا رمبازێن بکات ، وەکە پێی نایە مەیدانەوە ئەبێ هەرگیز لە تاودانو خۆ پێشخستن پشتی ساردنەبێتەوە و بیررای کۆڵ نەدات تا ئاگانە قۆناغ ، ئەگـەرچی کەندو

کۆسپی ڕێگەش جاروبار بیگلێنیٚو بەرهەڵستی بکات .

هاونیشتمانی خۆشەویست :

تاقە سەرنجێکی پچکۆلە بۆمان دەرئەخا کە ئێمە لە هەموو شتێکدا دواکەوتووین . بەڵێ ، لە هەموو شتێکا ... یەکێك لەو شتانە زمانە . جاکەواتە بامچاکی خەبات بکەین بەلاداو تێبکۆشین لەپێناوی زیندوو کردنەوەی زمانەکەمان و یەك‌خستنی شێوەکانی و بژارکردنی و دانانی ئەلفوبێیەکی یەکگرتوو بۆی .

زمان شتێکی کەم نیە ، چونکە گرنگترین هۆیەکە بۆ لە یەك گەیشتن‌و دەربڕینی هەستی مرۆڤ . بۆیە شایانی خزمەت کردن‌و ڕێز لێ گرتنە . گەلە خوا پێداوەکان سالی بە ملیون دینار بەخت ئەکەن لەرێی پێش‌خستنی زمان‌و ئەدەبەکەیاناو بەسەدان کۆلێج‌و دانیشگای تایبەتی بۆ دروست ئەکەن و پسپۆرر و شارەزایانی لە هەموو لایەکی دنیاوە بۆ پەیدا ئەکەن ، بێجگە لەوەش پەیتا پەیتا پررو پاگەندەی بۆ ئەکەن ، بگرە ڕۆژەی هەزاران چاپکراوی پێ چاپ ئەکەن . تەنانەت یەکێك لە گۆڤارە ئەمەریکاییەکان نووسیبووی : « ڕۆژی (٢٠٠) هەزار چەشن چاپکراو بە زمانی ئینگلیزی دێتە بازاررەوە » . کەچی ئێمەش بە ناشکوری نەبێ ئەگەر لە ساڵێکا نامیلکەیەکان بە هەزاران دەردی سەر بۆ پێك بهێنرێ ئەبێ لە کونو قوژبنی دوکانی کتێب فرۆشەکانا ببێتە خۆراکی مشکو مۆریان .

هیچ گومانی تیا نیە کە زمانەکەمان پاش کەوتووەو پێویستی

به خزمه‌ته . جا یه‌که‌مین هه‌نگاو که ئه‌بێ بینیێین له‌م رێگه‌یه‌دا یه‌ك خستنی شێوه‌کانیه‌تی به جۆرێك هه‌موو کوردێك له‌وی‌تر بگات ، به پێچه‌وانه‌ی ئێسته‌وه کم به‌هۆی نه‌بوونی تێکه‌ڵی و که‌می خوێنده‌واری و به‌ر هه‌ڵستی جوغرافیه‌وه ، شێوه‌کان به جارێك له یه‌ك دوور که‌وتووـ نه‌ته‌وه . دیاره پله‌ی یه‌که‌م بۆ نزیك کردنه‌وه‌ی ئه‌و شێوانه دانانی ئه‌لفوبێیه‌کی یه‌کتایه که هه‌موو لایه‌کی کوردستان پێ‌ڕه‌وی بکات ، چونکه ئه‌م تیپه عه‌ره‌بیانه‌ی ئێسته به‌کاریان ئه‌هێنین ئه‌گه‌رچی ده‌ستکاریش کرابن ، دیسان ناتوانن عانگه‌یه‌ننه ئه‌م ئه‌نجامه ، و هه‌ر ئه‌م تیپانه‌ن بوونه‌ته به‌ردی رێگر له به‌رده‌ممانا . جا هه‌رچه‌نده لێره‌دا ناتوانم به دوورو درێژی نا ته‌واوی تیپی عه‌ره‌بی بخه‌مه به‌رچاو چونکه باسی وا له‌م شوێنه‌دا جێی نابێته‌وه ، به‌ڵکوو پێویستی به نامیلکه‌یه‌کی تایبه‌تی هه‌یه که به هیوام له ده‌رفه‌تێکی ترا ئه‌وه‌ش پێشکه‌ش به خوێنده‌ـ واران بکه‌م ، به‌لام ئه‌وه‌نده ئه‌ڵێم لای رۆشن فیکرانو زمان ناسه‌کان ساغ بووه‌ته‌وه که زمانێکی ئاری هیندو ئه‌ورووپایی وه‌ك زمانی کوردی به تیپی که‌مو کورتی عه‌ره‌بی نایه‌ته نووسین ، به‌ڵکوو ئه‌بێ به جۆره تیپێکی تر بنووسرێ که پێی ئه‌وترێ تیپی لاتینی . هه‌ر له‌به‌ر ئه‌وه‌یه تێ گه‌یشتووانی کورد له کۆنه‌وه بیریان له‌تیپی لاتینی کردووه‌ته‌وه. ئه‌گه‌رچی به داخه‌وه ئه‌یڵێم هه‌تا ئێسته له‌سه‌ر جۆره تیپێکی لاتینی بڕیار نه‌دراوه تا ببێته بناغه‌یه‌کی توندو تۆڵ بۆ نووسینی کوردی و بڵاوبوو بێته‌وه به ناوگه‌ڵا . چونکه ئه‌وانه‌ی خه‌ریکی ئه‌م کاره‌بوون پێکه‌وه له‌سه‌ر شتێك رێك نه‌که‌وتوون ، به‌ڵکوو هه‌ریه‌که بۆ خوی شتێکی دروست کردووه‌و ویستوویه‌تی به زۆری زۆر داره‌کی

بیسەپێنێ بەسەر خــەڵقیا .

وەك لە سەرەوە دەست نیشانمان کرد چەند چەشنێك ئەلفو بێی لاتینی هەیە بۆ زمانی کوردی لەمانە لاتینیەکەی [میجەر سون(١)] و [تۆفیق وەهبی (٢)] و [محمد موکری (٣)] و [جەلادەت بەدرخان] و [کوردەکانی ئەریڤان] . هەروەها هەندێك لەو رۆژهەلات ناسانەی کەوادەستیان داوەتە فێربوونی زمانی کوردی هەریەکەیان جۆرە تیپێــکی بە کەیفی خۆی داناوە بۆ زمانەکە .

هەرچەندە ئێرەدا جێی ئەوەمان نیە بە دوورو درێژی یەك یەك باسیان بکەین و چاکیو خراپیان دەربخەین(٤) ، بەلام شتێــکی ئاشکرایە

---

(١) « میجەر سۆن » یەکەم کەس بووە کە تیپی لاتینی بۆ زمانی کوردی داناوەو کتێبێــکی بە ئینـگلیزی لەم بابەتەوە نووسیوەتەوە لەژێر نــــاوی : Elementary Kurmanji Grammar By : Major E, B, Soane, C, B, E, Baghdad 1919 بەلام ئەم لاتینیە هەر شێوەی سلەیمانیو دەورو پشتی پێ ئەنووسرێ .

(٢) تۆفیق وەهبیش بۆ خۆی لاتینیەکی تایبەتی هەیە کە لە دانانیا گەلێك پێڕەوی نووسینی زمانی ئینـگلیزی کردووە وەك لە کتێبەکەیا (خوێندەواری باو) دەرئەکەوێ .

(٣) (محمد موکر)یش جۆرە تیپێــکی لاتینی رێك خستووە بەلام نەك بەتایبەتی بۆ نووسینی کوردی بەڵــکوو تەنها بۆ ئەوەی کتێبی (گورانییان ترانهای کوردی) پێ بنووسێتەوە .

(٤) ئەم دەمــە تەقێ ولێ دوانە وەك لە سەرەوە باسم کرد بەنامیلــکە یەکی تایبەتی پێشکەش ئەکەم .

باشترین ئەلفو بێی لاتینی ئەوەیە کە زوربەی زۆری خەڵق پەسندیان کردبێ ولەنووسینا بەکاریان هێنابێ . دیارە ئەوەش ئەو لاتینیەیە کە برا کوردەکانی (سوریة) وهەندێك لە کوردەکانی ژێر دەستەی (تورکیا) بەدزیەوە بەکاری ئەهێنن . ئەو تیپانەش نزیکەی (٣٠) ساڵ لەمەوە بەر لەلایەن مامۆستاو زانای خوالێ خۆشی بووی کورد (جەلادەت بەدرخان)ەوە پاش (١٣) ساڵ لێ کۆڵینەوە وخەریك بوون دانراوە ، وهەتا ئیمرۆ گەلێ گۆڤاری بەنرخی وەك (هاوار ـ Hawar) ، (ستێر ـ Stêr) ، (رۆژانوو ـ Rojanû) ، (رووناهی ـ Rûnahî) پێ دەرچوە ، وگەلێ نووسراو ونامیلکەی نایابی پێ لەچاپ دراوە ، کەواتە لاتینیەکی زیندووە وهەقی ژیانی هەیە چونکە لەبەردەم توف وگەردەلوی رۆژگارا خۆی راگرتووەو شوێن پێی بۆ خۆی کردووەتەوە ، بۆیە ئێمەش کردمان بە بنچینەکی قایم ولەم نامیلکەیەدا بڵاومان کردەوە تاوەکو کوردەکانی عێراق و ئێرانیش ئاشنایەتی لەگەڵ پەیدا بکەن وبەکاری بهێنن بۆ نووسین .

بەڵام لەبەر ئەوەی هەندێك دەنگ هەبوون لە شێوەی سۆرانا تیپی تایبەتیان بۆ دانەنرابوو وەك (رێی قەڵەو ـ ڕ)و (لامی قەڵەو ـ ڵ) ، ناچار بووم هەوڵ بدەم بۆ پڕ کردنەوەی ئەم کەلێنە ، وەبۆ ئەم ئەمانجە هاوینی رابوردوو کە بە شاماتێپەرر بووم بۆ (لوبنان) بە خزمەت زاناو شاعیری نیشتمان پەروەری نەتەوەی کورد جەنابی

(عثمان صبری)(١) گەیشتم وبەدوور و درێژی ئەم باسەم لەگەڵ کردەوە.
ماموّستای ناوبراو بەر لە هەموو شتێك هەستێکی پیرۆزی نیشاندا بەرامبەر بەزمانی کوردی وفەرمووی : « ئێمە زۆر پێ ویستیمان بە ئەکادیمیەك(٢) هەیە بۆ پاراستن وپێش خستنی زمانەکەمان ، وئەبێ ئەم ئەکادیمیە لە کوردە شارەزاکانی هەموو لایەکی کوردستان پێك هاتبێ تا بتوانین بەباشی باری کەوتووی زمانەکەمان راست بکەینەوە ؛ بەڵام بەداخەوە ئەیڵێم پێم وایە ئەو رۆژە نەختێ دوورە ، لەبەر ئەوە ئەبێ هەر کەسە لەئاستی خۆیەوە دڵسۆزانە چی لە دەست دێ درێخی نەکات » . دوایی وتی :« ئەم تیپانەی کە ئێمە (کوردەکانی سوریە) بەکاری ئەهێنین بۆ نووسین کاڵای پرر بەبالای زمانەکەمانە وهەموو لایەك پێی رازی بوون وجێی خۆی گرتووە ولە سنوورێکی فراوانا بڵاو بووەتەوە . لەبەر ئەوە دەست ئەدا بۆ ئەوەی ببێتە بناغەیەکی بەهێز وپتەو ، جا ئەگەر ئەو حـــەلە بەپێی پێویستی شێوەکانی تر دەستکاریش بکرێ قەی ناکا » .

دوایی لەسەر ئەوە رێـك کەوتین کە (رێی قەڵەو ـ رِ) بەم

---

(١) عثمان صبری : یەکێکە لەبرا کوردەکانی (دیار بەکر) بەڵام ئێستە لەشام ئەژی . کوردێکی هەتا بڵێیت تێ گەیشتوو زاناووردبین وکوڵ نەدەرە . گەلێك هەڵبەستەو نووسینی هەیە ، لەنووسراوە چاپکراوەکانی بەکوردی (ئەلفو بێی کوردی) و (باهوز) .
(٢) ئەکادیمی ـ کۆرری زانیاری .

چەشنە (R̈) و (لامی قەڵەو ـ ڵ) بەم چەشنە (L̈) بنووسرێ[١] .
پاشان ووتارێکی دوور ودرێژم لەم بارەیەوە بەدەست خەتی خۆی لێ وەرگرت[٢] ، وبەگەڕرانەوەشم بۆ وولات دەست بەجی نووسراوێکم لەسەر ئەم باسە نووسیەوە و کردم بەدووبەشەوە : لەبەشی یەکەمیا بەسەر هات و گۆڕرانی نووسینی کوردیم خستە بەرچاو هەر لە خەتی شکستەی فارسیەوە تا ئیمرۆ وهەر لەم بەشەدا باسی هەموو جۆرە لاتینیەکانم کرد ویەك لەگەڵ یەك بەراوردم کردن . لەبەشی دووەمیـــا لەبارەی چۆنیەتی نووسینی کوردی لاتینیەوە دوام . بەڵام لەوچەندانەدا هەندێ تەگەرەی ناهەموار هاتەرڕێم وای لێ کردم پێم نەکرێ هەردوو بەـ شـەکە لە بەرگێـکدا بەچاپ بگەیەنم . لەبەر ئەوە بەشی یەکەمیم بەناچاری دواخست وبەشی دووەمیشیم وا بەم نامیلـکەیە پێشکەش کرد . هیوام زۆر بەهێزە کە گەنجی خوێنـدەواری کورد بە پەرۆشەوە خەرێـکی بن بەدەست کردنی ئەم تیپانە بن وپشتی تێ نەکەن . تـکای تایبەتیشم لەبرا مامۆستاکانی ئیبتدائیم ئەوەیە کەلەناو قوتابیەکانیانا وردە وردە دەست بەبڵاو کردنەوەی بکەن . هەروەها لەسەر کۆڤار ورۆژنامە کوردیەکانیش پێویستە کەلەپشت گیری کردن ویارمەتی

---

(١) یەکەم جار ئەم دووتیپە بەو جۆرەی سەرەوە لە چاپخانەی کوردستانەوە بڵاو کراونەتەوە ، لەبەر ئەوە دەست لێ دانمان بە شتێـکی باش نەزانی (نووسەر) .

(٢) وێنەیەکی ووتارەکە پاش ئەمسەرتایە بەزینـکۆغراف بەرچاو ئەکەوێ .

دائمان درێغی نەکەن تا کو ئەم هەنگاوەمان هەر بۆ پێشەوە برروات .

ئیتر هەر بژی هەوڵ وتێ کۆشانی هەمو خاوەن هەستێکی خاوێن لەپێ ناوی پێك هێنان و دامەزراندنی پاشە رۆژێکی خۆش و پر لەکامەرانیا بۆ نەتەوەی کوردی بەشەرف :

کەرکوك : (٦)ی جۆخینان (٢٥٦٩)ی کوردی
رۆژی چوارشەمە : (٢٦)ی حوزەیران (١٩٥٧)ی فەررەنگی

« جەمال نەبەز »

deji hatine nîşandan. Ji ber ku di herse zaravayên nmayî de tenê ji rav tên axaftin me nexwest ku em guraşteyên wan têxin elifbaya yekta.

Em hêvîkarin ku roj were hin zanayên Kurd, an civatine zanistî kêmasiyên elifbaya Kurdî a yekta rast û tikûz bikin. 20-8-956

Osman

INSTITUT KURDE de PARIS
BIBLIOTHÈQUE

— 2 —

bi sê awan tên axaftin: ziraw ج، ..., guvaşte ..., situr an gelew ... . Herçî tîpa (n) tenê ziraw û guvaşte te axaftin û situra wê nîne.

Ziraw	guvaşte	situr an gelew
r - dar	rr - pirr	ṙ - pör
l - dil	ll - gulle	l̈ - kol
n - nan	nn - genni	———

Herçî tîpa (r) di pêşiya peyvê de hergav guvaşte an situr û gelewe tucaran ziraw nabe. Ji lewre ne hewceye ku em bi (rr) ya guvaşte an (ṙ) ya gelew binivîsin, (r) ya ziraw têr dike. Lê di nav û dawiya peyvê de, ziraw guvaşte û situr te, ji lewre herweki tê axaftin divê bête nivîsandin.

Ji van pêve, tîpên (ç, k, p, t) di zaravayê Kurmancî de ziraw û guvaşte tên axaftin, ku di elifbaya Kurdên Sovyatî

DÎ WARE ELÎFBAYEKE KURDÎ; (*)
Û YEKTA DE

Ji bo ku em bikarin hemû dengên di zarê Kurdî de tikûz binivîsin, ji me re elîfbayeke yekta divê. Elîfbayên ku heya îro li hemû aliyên Kurdistanê cih cih hatine danîn gorey zaravayên wan cihan bûye. Ji ber ku em Kurd hewceyî elîfbayeke yektane û ji me re EKADEMÎ yek nîne ku vê kêmiya han rake; dema mamoste CEMAL NEBEZ ji min xwest ku em bi hev re bingehê elîfbayeke yekta daynin, tevî berpirsiyariya zanîstî min xwe jê neda paş. Evan hemû dengên ku me di herçar zaravayên Kurdî de dîtin:

Tîpên bideng = a o û ê î u e i
Tîpên bêdeng = b c ç d f g h ḧ
j k l m n p q r
s ş t v w̄ x x̄ y z

Duçeng = wa we wê wî

Di zimanê Kurdî de tîpên (ł , ṙ)

(*) بیروبۆچوونی زانای نیشتمانپەروەری کورد (علاء جبری)
بەرامبەر بە نووسینی کوردی بە پیتی لاتینی.

نووسینی کوردی بە لاتینی

أ - ژمارەی تیپەکانی زمانی کوردی :-

لە زمانی کوردیدا (٣٥) تیپ بەکار ئەهێنرێ ، وا لێرەدا بەریزە لەگەڵ دەنگەکانیانا ئەیان نووسین .

دەنگ	تیپ	دەنگ	تیپ	دەنگ	تیپ
إسْ	s	ئي	î	آ	a
إشْ	ş	ژێ	j	بێ	b
تێ	t	کاف	k	جێ	c
أُ	u	إلْ	l	چێ	ç
ئوو	û	إڵ	ï	دێ	d
ڤێ	v	إم	m	ئە	e
وێ	w	إنْ	n	ئێ	ê
خێ	x	ئۆ	o	فێ	f
غێ	ẍ	پێ	p	گاف	g
یێ	y	قێ	q	هێ	h
زێ	z	رێ	r	حێ	ḧ
		ڕێ	r̈	أ	i

ب ـ جۆری تیپەکانی زمانی کوردی(*) : —

ئەم تیپانەی کە لە سەرەوە پیشانمان دان پێیان ئەوترێ تیپی گچکەی چاپ ، بێجگە لەمانەش جۆرە تیپێکی تر هەن هەر لەچاپ کردنا بەکار ئەهێنرێن پیان ئەوترێ تیپی گەورەیان (کەپیتال) . بەلام بۆ نووسین ئەم تیپانە بەکار ناهێنرێن ، بەڵکو دوو چەشنی تر هەن پێ یان ئەنووسرێ . جا والێرەدا هەر چوار چەشنە کە بەپێی ریزی تیپەکان ئەخەینە بەرچاو .

١ ـ تیپی گچکەی چاپ : ـ

a b c ç d e ê f g h ḧ i î j k
l l̈ m n o p q r r̈ s ş t u û v
w x ẍ y z

٢ ـ تیپی گەورەی چاپ :ـ

A B C Ç D E Ê F G H Ḧ I Î J
K L L̈ M N O P Q R R̈ S Ş T U
Û V W X Ẍ Y Z

(*) تکالەو خوێندەوارە بەرێزانە ئەکەم کە شارەزای ئەلفو بێی ئینگلیزی نین زۆر بە ووردی سەرنجی ئەم دوو لاپەڕەیە بدەن تابەتەواوی تیپەکان بناسنەوە . ئەوانەی ئاشنایەتیان لەگەڵ زمانی ئینگلیزیدا هەیە سووکە چاو پیاخشاندنێک بەسە بۆیان .

(نووسەر)

٣ - تیپی گچکەی نووسین :ـ

a b c ç d e ë f g h ḧ i ï j k l l̈ m n
o p q r r̈ s ş t u ü v w x ẍ y z

٤ - تیپی گەورەی نووسین :ـ

A B C Ç D E Ê F G H Ḧ I
Ĵ J K L L̈ M N O P Q R
R̈ S Ş T U Û V W X Ẍ Y Z

ج - دەنگی تیپەکان وچۆنیەتی بەکار هێنانیان :ـ (*)

(١) [A-a] - آ - یەکەمین تیپی ئەلفوبێی کوردیە ولە جیاتی ئەلفی کراوە بەکار ئەهێنرێ ، دەنگەکەشی وەك دەنگی تیپی (ا) - ئەلف-ی عەرەبیە لەووشەی (سماء) ، (ماء) ، (هواء) دا . هەروەها دەنگی (a) - ئەی - ی ئینگلیزی لەووشەی

(*) وریا بوونەوە :ـ تیپەکانمان بەپێی ریزی ئەلفوبێی راستەقینەی کوردی نەنووسی ، بەڵکوو هەندێکیانمان پاش وپێش خست ، تەنها بۆ ئەوەی ماوەی وێنە (میسال) هێنانەوەمان فراوانتر بێ ، ئینجا ئەوەی ئەیەوێ تیپەکان بەریزەلەبەر بکات تەماشای لاپەرەکانی پێشووتر بکات .

(fan ـ فان) ، (man)دا لەکوردیشا ئەڵێیت(آ آ) ـ(aa).

(٢) [B-b] ـ بێ ـ لە جیاتی تیپی (ب ، بـ ، ـبـ) ـ باء ـی عەرەبی بەکار ئەهێنرێ ، دەنگەکەشی وەك دەنگی تیپی (ب) یە لەووشەی (باب) ، (محراب)ی عەرەبیدا . هەروەها وەك دەنگی(b)ـ بی ـ ی ئینگلیزی یەلەووشەی (blue ـ بلوو) ، (comb ـ کۆمب) دا . لە کوردیشا وەك ئەڵێیت (بابا ـ baba) ، (ba ـ با) .

(٣) [C-c] ـ جێ ـ لە جیاتی تیپی (ج ، جـ ، ـجـ) ـ جیم ـ ی عەرەبی بە لەووشەی (جار) ، (حاج)دا ، هەروەها دەنگەکەی وەك دەنگی (J) ی ئینگلیزی وایە لەووشەی (jump ـ جەمپ) ، (jar ـ جار) دا . بۆ وێنە لەکوردیا ئەڵێیت (جا ـ ca) ، (bac ـ باج) .

(٤) [Ç-ç] ـ چێ ـ لە جیاتی (چ ، چـ ، ـچـ)ـ چیم ـ بەکار ئەهێنرێ . ئەم تیپە لە عەرەبیدا نیە ، بەڵام دەنگەکەی بەتەواوی وەك دەنگی (ch)ی ئینگلیزی وایە لە ووشەی (Church ـ چێرچ) ، (Children ـ چلدرن) دا . بۆ وێنە لە کوردیدا ئەڵێیت (ça ـ چا) .

(٥) [D-d] ـ دێ ـ لەجیاتی (د ، ـد) ـدال ـی عەرەبی ـ بەکار ئەهێنرێ ، وەك (کَـادَ) ، (دارْ) . هەروەها لەجیاتی (d)ی ئینگلیزیە لە ووشەی (Door ـ دۆر) ، (Dish ـ دشْ)دا. لە کوردیشا ئەڵێیت (dada ـ دادا) . (bada ـ بادا) .

(٦) [E - e] ـ ئە ـ لە جیاتی (سەر ـ فتحە)ی عەرەبی بەکار

ئەهێنرێ ، وەك دەنگی(فتحە ـَ ـ) لە ووشەی (كَـتَـبَ ـ كەتەبە) ، (ذَهَـبَ ـ ذەهەبە)دا . هەروەها دەنگی (e) ئینگلیزی لە ووشەی (sister ـ سیستەر) ، (maker — مێكەر)دا ، دیسانەوە دەنگی (u)ی ئینگلیزی لە ووشەی (cup ـ كەپ) ، (Run ـ رەن)دا . لە كوردیشا ئەڵێیت (bed ـ بەد) ، (beçe ـ بەچە) ، (bade ـ بادە) .

(٧) [Ê – ê] ـ ئێ ـ لە جیاتی (یٚ ، ێ ، ێ) ـ واتا (ێ)ی گراوە بەكار ئەهێنرێ وەك لە كوردیا ئەڵێیت (cê ـ جێ) ، (ebê ـ ئەبێ) ، (deçê ـ دەچێ) . دەنگەكەی وەك دەنگی تیپی (e) ئینگلیزی وایە لە ووشەی (get ـ گێت)، (set ـ سێت) . هەروەها دەنگی(a)ی ئینگلیزی لەووشەی (mistake ـ میستێك) ، (made ـ مێد)دا .

(٨) [F – f] ـ فێ ـ لە جیاتی (ف ، ف ، ف) ـ فاء ـ ی عەرەبی بەكار ئەهێنرێ ، وەك لە عەرەبیا ئەڵێیت (خَافَ) ، (فاضَ) . هەروەها دەنگەكەی وەك دەنگی (f)ی ئینگلیزیش وایە لە ووشەی (figure ـ فیگەر) ، (of ـ ئۆف)دا . لە كوردیشا ئەڵێیت (caf ـ جاف)، (def ـ دەف) ، (fê ـ فێ).

(٩) [G – g] ـ گاف ـ ئەم تیپە لەعەرەبیدانیە، بەڵام دەنگەكەی وەك دەنگی (g)ی ئینگلیزی وایە لە ووشەی (game - گێم) ، (bag ـ باگ)دا . لە كوردیشا ئەڵێیت (geç ـ گەج) ، (beg ـ بەگ) .

(١٠) [H-h] ـ هێ ـ لە جیاتی (ه ، ﻫ ، ە ، ﻪ)ـ هاء ـ ی عەرەبی بەکار ئەهێنرێ ، وەك ئەڵێیت (هـاج ـ hace) ، (وَهَـبَ ـ wehebe) هەروەها دەنـگی (h) ی ئینـگلیزی لەووشەی (hand ـ هاند)دا لە کوردیشا ئەڵێیت (her ـ هەر) ، (beha ـ بەها) ، (ah ـ آه) ، (eh ـ ئەه) .

(١١) [Ḧ -ḧ] ـ حێ ـ لەجیاتی تیپی (ﺣ ، ﺤ ، ح) ـ حاء ـی عەرەبی بەکار ئەهێنرێ ، وەك ئەڵێیت (اجْحَف echefe) ، (فاحَ faḧe) . ئەم تیپە لە ئینـگلیزی و زمانە ئاریەکانی ترانیە ، لە کوردیشا ئەڵێیت (ḧec ـ حەج) ، (ḧa ـ حا) ، (ḧeb ـ حەب) (*)

(١٢) [J- j] ـ ژێ ـ ئەم تیپە لە زمانی عەرەبیدا نیە ، بەڵام دەنـگەکەی وەك دەنـگی (Sure) ی ئینـگلیزی وایە لەووشەی measure ـ مێژەر) ، یان دەنـگی (J)ی فەرەنسی لەووشەی (Journal ـ ژوورناڵ) دا . لە کوردیشا ئەڵێیت

(*) وەك ساخ بووەتەوە تیپی (ح) لە زمانی کوردیشا (کە ـ زمانێـکی ئاریە) لەبنەرەتا نەبووە ، بەڵـکوو یان لەزمانی بێـگانەوە وەبەزۆری لەعەرەبیەوە هاتووەتە ناوی وەك ئەڵێیت (حەب ـ حب) ، (حاڵ ـ حال) ، (حازر ـ حاضر) . یان لە گۆڕران (تطور)ی دەنـگی تیپی (آ) ، (ه) وە پەیدا بووە وەك ئەڵێیت (لەو حەلەدا ـ لەو هەلەدا) ، (حیچ ـ هیچ) ، (حاستەم ـ آستەم) .

(نووسەر)

(hêja - هێژا) ، (haje - هاژه) ، (çêj - چێژ) .

(١٣) [K-k] - کاف - له جیاتی تیپی (ک ، ک ، ك) - کاف - ی عەرەبی بەکار ئەهێنرێ ، وەك ئەڵێیت (kade کَـاد) .
هەروەها (K) ی ئینگلیزی له ووشەی (kite - کایت) ، دیسان دەنگی (C) - ئینگلیزی لەووشەی (cup - کەپ)دا.
له کوردیشا ئەڵێیت (kake - کاکه) ، (keç - کەچ) ، (kêk - کێك) .

(١٤) [L - l] لامی سووك - إِلْ - ئەم تیپە له جیاتی (ا ، ل ، لَ) - لام -ی عەرەبی سووك بەکار ئەهێنرێ ، دەنگەکەی وەك دەنگی (ل)ی عەرەبیەلەووشەی(هَلْ - hel)، (حالْ - Hal)دا.
هەروەها وەك دەنگی (L)ی ئینگلیزی وایە له ووشەی (light - لایت) ، (play - پلێ)دا . له کوردیشا ئەڵێیت (kêl - کێل) ، (lak - لاك) ، (belek - بەلەك) .

(١٥) [L̈ - l̈] لامی قەڵەو - إڵ - له جیاتی (ڵ ، ڵ ، ڵ) - لام المفخمة -ی عەرەبی بەکارئەهێنرێ ، دەنگەکەی وەك دەنگی لامی عەرەبی (مفخم) وایە لەووشەی (الله)دا . هەروەها وەك دەنگی(l'l)ی ئینگلیزی وایە له ووشەی (ball - بۆڵ)، (call - کۆڵ)دا . ئەم تیپە له شێوەی کوردی باکووردا نیە چونکە هەموو لامێك بە سووکی دەر ئەبردرێ (*) بۆ وێنە

(*) فەیلەسووفو عەرەبی زانی بەناوبانگی کوردی دیار بەکری « یوسف ضیاءالدین پاشا الخالدی المخزومی » له کتێبە بەناوبانگەکەیا ═

لە کوردیدا ئەڵێیت (baïa ـ باڵا) ، (لاڵ ـ laï) ، (bêï ـ بێڵ) .

(١٦) [M ـ m] ـ إمْ ـ لە جیاتی تیپی (مـ ، ـمـ ، م) ـ میم ـی عەرەبی بەکار ئەهێنرێ ، وەك ئەڵێیت (مَکانْ ـ mekan) ، هەروەها دەنگەکەی وەك دەنگی (m)ی ئینگلیزی وایە لە ووشەی (man ـ مان)دا . لە کوردیشا ئەڵێیت (maï ـ ماڵ) ، (mam ـ مام) .

(١٧) [N ـ n] ـ إن ـ لە جیاتی تیپی (نـ ، ـنـ ، ن) ـ نوون ـی عەرەبی بەکار ئەهێنرێ ، وەك ئەڵێیت (نَال ـ nale) . هەروەها لە جیاتی (n)ی ئینگلیزیش بەکار ئەبرێ وەك ئەڵێیت (and ـ ئەند) . لە کوردیشا ئەڵێیت (nan ـ نان) ، (heng ـ هەنگ) .

(١٨) [i ـ i] ـ أ ـ ئەم تیپە پێی ئەووترێ ژێری کورت. دەنگەکەی لە بەینی (ژێر) و (ي) دایە . بە هیچ جۆرێك بە تیپی عەرەبی نایەتە نووسین ، بەڵام دەنگەکەی وەك دەنگی (i)

= کەنزیکەی (٦٠) ساڵ لەمەوبەر لە «ئەستەمووڵ» چاپکراوە بە ناوی (الهدیة الحمیدیة فی اللغة الکردیة)وەئەڵێ : دەنگی (ض)ی عەرەبی کە مەلاکانی کوردەواری وەك لامی قەڵەو ئەیخوێننەوە وەك (ولا الضالین) ئەکەن بە (ولا اللاّلین) ، و (بعضهم) ئەکەن بە (بعلّهم) ئەو (ض)ە عەرەبیە لە (ڵ) ـ لامی قەڵەوی ـ کوردیەوە وەرگیراوە .

« نووسەر »

ئینـگلیزی وایە لە ووشەی (chin - چن) « چ - ن » ، (sin - سن) « س - ن »دا . لەکوردیشا ئەڵێیت (kil - کل)، (Çile - چلە). (Cejin - جەژن)، (deçim - دەچم) .
ئەم تیپە (i) لە سەرەتای ووشەو دوایی ووشەدا دەر نا کەوێ بەڵـکوو هەمیشە ئەکەوێتە ناوەڕاستی ووشەوە .

(١٩) [Î - î] « ئی » دەنـگی ئەم‌تیپە لە دەنـگی تیپی (ـِ)ی عەرەبی ئەچێ لە ووشەی (حيرة) ، (سيرة)دا . هەروەها دەنـگی (ea)ی ئینـگلیزی لەووشەی (heat - هیت) ، (cheat - چیت)دا . دیسان (ee)ی ئینـگلیزی لە ووشەی (green - گرین) ، (see - سي)دا . بیجگە لەوەش دەنـگەکەی بە تەواوەتی وەك دەنـگی (i)ی فـــەرەنسی وایە لە ووشەی (livre - لیڤر)دا لە کوردیشا ئەڵێیت : (Çî - چی) ، (bîbe - بیبە) ، (çîmen - چیمەن) ، (înca - ئینجا) .

(٢٠) [O - o] « ئۆ » لەجیاتی (واوی کراوە) «ۆ» بەکارئەهێنرێ. دەنـگەکەی وەك دەنـگی (o)ی ئینـگلیزی وایە لە ووشەی (company - کۆمپانی) ، (bone - بۆن)دا . لە کوردیشا ئەڵێیت : (of - ئۆف) . (bojo - بۆژۆ) ، (çon - چۆن) .

(٢١) [P - p] « پێ » لە جیاتی تیپی (پ ، پ ، پ) بەکارئەهێنرێ. ئەم تیپە لە زمانی عەرەبیدا نیە ، بەڵام لە زمانی فارسی و زمانە ئەوروپاییەکاندا دەست ئەکەوێ . دەنـگەکەشی وەك دەنـگی (p)ی ئینـگلیزی وایە لە ووشەی (Pen - پێن) ،

(pound - پاوەند) . لەکوردیشا ئەڵێت : (pîne - پینە)،
(لەپ - lep) ، (سۆپا - sopa) .

(٢٢) [Q - q] « قێ » ئەم تیپە لەجیاتی تیپی (ق ، ق ، ق) «قاف»ی عەرەبی بەکار ئەهێنرێ ، لەزمانی ئینگلیزیو فەرەنسیو ئەڵمانیدا نیە ، بەڵام لەعەرەبیو فارسیو عیبرانیدا هەیە،دەنگەکەی وەك دەنگی (قاف — ق) ی عەرەبی وایە لەووشەی (قاڵ - Qale) ، (فاق - faqe) . لەکوردیشدا ئەڵێت : (بەقاڵ - beqaï) ، (قەلەباچکە - Qelebaçke) .

(٢٣) [R - r) « رێ » (یان رێی سووك) دەنگەکەی وەك دەنگی (r) ی ئینگلیزی وایە لەووشەی (curtain - کەرتێن) ، (perfect - پێرفێکت)دا . لەکوردیشا ئەڵێت : (دەرد - derd) ، (چارە - çare) . ئەم تیپە لەسەرەتای هیچ ووشەیەکی کوردیەوە نایەت ، و ئەگەرهات ئەبێتە (رێی قەڵەو) . چونکە کورد بەرێی سووك دەم ناکاتەوە .

(٢٤) [R̈ - r̈] « ررێ » (یان رێی قەڵەو) . دەنگەکەی وەك دەنگی تیپی (r)ی ئینگلیزی وایە لەووشەی (راید — ride) ، و تیپی (rr) لە ووشەی (irrigation - ئیرریگێشن) . لەکوردیشا ئەڵێت : (پەررۆ - peȑo) ، (بررۆ - biȑo) ، (کەرر - keȑ) . جا لەبەر ئەوەی تیپی (R̈ ، r̈) لەسەرەتای هەر ووشەیەکی کوردیدا بێ قەڵەوە و سووك نیە ، ئیتر پێویست ناکادوو نوختەی سەر (R̈)ە کە عێنێ وەك (رۆژ) ، ئاوا ئەنووسرێ (roj) ، نەکوا (ȑoj) .

هەروەها (رەنگ) ئاوا ئەنووسرێ (reng) ، نەك وا (r̃eng) .

(٢٥) [S - s] « إسْ » لە جیاتی تیپی (سـ ، ـسـ ، س) « سین »ی عەرەبی بەکارئەهێنرێ . دەنگەکەی وەك دەنگی تیپی (سـ)ی عەرەبی وایە لەووشەی (سَفَرْ - sefer) ، (ناس - nas)دا ، لە کوردیشا ئەڵێیت (بێ کەس - bêkes) ، (ئاسۆ - aso) .

(٢٦) [Ş - ş] « إشْ » لە جیاتی تیپی (شـ ، ـشـ ، ش) « شین »ی عەرەبی بەکارئەهێنرێ . دەنگەکەی وەك دەنگی تیپی (شـ)ی عەرەبی وایە لە ووشەی (شَرَفْ - şeref)دا . هەروەها وەك دەنگی (sch)ی ئەڵمانی لەووشەی (gesellschaft - گیزەل - شافت)دا . لە کوردیشا ئەڵێیت : (baş - باش) ، (şar - شار)، (şekir - شەکر) .

(٢٧) [T - t] « تێ » لە جیاتی تیپی (تـ ، ـتـ ، ت) « تاء »ی عەرەبی بەکارئەهێنرێ . دەنگەکەی وەك دەنگی (تـ)ی عەرەبی وایە لە ووشەی (تَامْ - temam) ، و (t)ی ئینگلیزی لە ووشەی (ستۆن - stone) ، (هۆسپیتاڵ - hospital) دا . لەکوردیشا ئەڵێیت(ئیتر - îtir) ، (تێر - têr) ، (سەربەست - serbest) .

(٢٨) [U - u] « أُ » ئەم تیپە لە جیاتی (واو)ێکی زۆر کورت بەکار ئەهێنرێو بە هیچ جۆرێك بە تیپی عەرەبی نایەتە نووسین چونکە لە زمانی عەرەبیدا نیە ؛ وێنە بۆ ئەمە

لەکوردیدا (kurd - کورد) ، (dujmin - دوژمن) ، (supas - سوپاس) ، (umêd - ئومێد) .

(٢٩) [Û - û] « ئوو » ئەم تیپە لە جیاتی واوی درێژ بەکار ئەهێنرێ وا تا (وو) . دەنگەکەی وەك دەنگی (oo)ی ئینگلیزیە لە ووشەی (spoon - سپوون) ، (room - رووم)دا . لە کوردیشا ئەڵێیت : (نووسین nûsîn -) ، (sûr - سوور) ، (kepû - کەپوو) .

(٣٠) [V - v] - ڤێ - لەجیاتی تیپی (ڤ ، ڨ ، ڤ) بەکار ئەهێنرێ . ئەم تیپە لەزمانی عەرەبی دانیە ، بەڵام لە زمانی فارسی وزمانە ئاریەکانی تراهەیە . دەنگەکەی وەك دەنگی (v) ئینگلیزیوایە لەووشەی (give - گیڤ) ، (violet - ڤایوڵێت)دا ، هەروەها وەك (v) فەرەنسیە لەووشەی (vous - ڤوو) ، (avez - ئەڤێ) دا ، لە کوردیشدا ئەڵێیت : (کوڤار - kovar) ، (سوولاڤ - sûlav) ، (mirov - مرۆڤ) . ئەم تیپە لە کوردی (سۆرانا) کەمە بەڵام لە کوردی باکوورا زۆرە چونکە گەلێ جار تیپی (واو) لە شیوەی سۆرانا ئەبێتە (ڤ) لە شێوەی باکوورا . وەك : (Aw) - ئاو ، ئەبێتە (av) - ئاڤ . (نیو) - nîw ، ئەبیتە (نیڤ) - nîv .

(٣١) [W - w] - وێ - لە جیاتی (و) - واو - ی عەرەبی بەکار ئەهێنرێ . وەك ئەڵێیت (وادی - wadî) . هەروەها دەنگەکەی وەك دەنگی (w) ی ئینگلیزیە لەووشەی

(went - وێنت) ، (caw - کاو) دا . لە کوردیشدا ئەڵێت : (ورچ - wirç) ، (نەتەوە - netewe) ، (کەوتن - kewtin)

(٣٢) [X - x] - خێ - لەجیاتی (خ ، خ ، خ) - خاء - ی عەرەبی بەکار ئەهێنرێ . ئەم تیپە لە زمانی عەرەبیو فارسیو ئەڵەمانیو رووسیو یۆنانیدا هەیە ، بەڵام لە ئینگلیزیو فەرەنسیدا چنگ ناکەوێ . دەنگەکەی وەك دەنگی (خ) عەرەبی وایە لەووشەی (خفق - xefeqe) ، وەك دەنگی (ch)ی ئەڵەمانی وایە لەووشەی (نیخ - nicht) ، (machen - مەخن)دا . یۆنانیەکانیش لە جیاتی (خ) هەر (x) دا ئەنێن وەك کوردی . بۆ وێنە لە کوردیدا ئەڵێت (خەرەفاو - xerefaw) ، (ئاخ - Ax) ، (خەفەت - xefet) .

(٣٣) (Ẍ - ẍ) - غێ - *) لە جیاتی (غ ، غ ، غ) - غین - ی عەرەبی بەکار ئەهێنرێ . لەزمانی عەرەبیدا هەیە وەك ئەڵێت (غاب - ẍabe) ، هەروەها لەفارسیشدا هەیە بەڵام لەئینگلیزیدا ئەم تیپە چنگ ناکەوێ ، لەفەرنسیشدا جاروبار تیپی

(*) ئەم تیپی (غ - ẍ)ە لەبنچینەی زمانی کوردیدا نەبووە بەڵکوو تیپی (خ) - (x) - گۆرانی بەسەرا هاتووە وبووە بە (غ - ẍ) وەك ئەڵێت : (خونچە - غونچە) ، (رەخنە - رەغنە) چونکە دەنگی (غ) لەسەر زمان خۆشترو رەوانتر دێ وەك لە دەنگی (خ) .

« نووسەر »

(r) وەك (غ) ئەخوێنرێتەوە وەك ووشەی (le mare
اومێغ — لومێر) . ئەم تیپی (غ)ە لە زمانی تورکیدا بە تیپی
(ğ) نیشانە ئەکرێ وەك ئەڵێیت (ئوغلوٚ ـ oğlü) وێنە بوٚ
ئەم تیپە لە کوردیدا : (غار ـ ẍar) ، (لغـاو ـ (liẍaw ،
(لەغەم ـ leẍem) ، (ناساغ ـ nasaẍ) .

(٣٤) [Y ـ y] « یێ » لە جیاتی (یـ ، ـیـ ، ي) « یاء »ی عەرەبی
بەکار ئەهێنرێ . دەنـگەکەی وەك دەنـگی تیپی (یـ)ی
عەرەبی وایە لەووشەی (یَقـولُ ـ yeqûlû) دا . هەروەها
وەك (y) ئینگلیزی وایە لەووشەی (یەلوٚ ـ yellow) ،
(یوٚنـگ ـ young)دا . لەکوردیشا ئەڵێیت : (yek-
یەك) ، (یاری ـ yarî) ، (کەی ـ key) . ئەم تیپە (y)
(یێ) کە بە تیپی عەرەبی ئەنووسرێ ، لەگەڵ تیپی « ی »
« î » جیا نا کرێتەوە چونـکە لەعەرەبیا (î) ، (y)
هەر دووکیان هەر (ی)یان بوٚ دا ئەنرێ وەك ئەڵێیت (چیت) ،
(یار) . کەچی بەلاتینی ئەنووسرێ (ـ çît) ، (yar) .
هەر وەها ووشەی (یاری ـ yarî) یەکەم تیپی (y) یەو
دوا تیپی (î) یەکەچی کە بە تیپی عەرەبی ئەنووسرێ بوٚ
هەر دووکیان هەر (یـ ، ی) دائەنرێ .

(٣٥) [Z ـ z] « زێ » لەجیاتی « زاء »ی عەرەبی بەکار ئەهێنرێ .
دەنـگەکەی وەك دەنـگی (ز) ی عەرەبی وایە لەووشەی
(زانَ ـ zane) ، دیسانوەك(z)ی ئینـگلیزیوایەلەووشەی

(zinc - زینك) ، (lazy - لیزی)دا . لە کوردیشا ئەڵێت : (زاخ - zax) ، (بارزان - barzan) ، (قاقەز - qaqez) ، (مەزن - mezin) .

د - سەرنجێکی پێویست :-

ئەمانە ئەو تیپە بنچینەییانە بورن کە لە کوردیدا بەکار ئەهێنرێن بێجگە لەمانەش چەند شتێکی زۆر پێویست هەن کەوا ئێستە باسیان ئەکەین :

(١) نووسینی هەمزە (الهمزة) :-هەمزە خۆی لەزمانی کوردیدا نیە، بەڵام هەندێ جار ووشەی بێگانە دێتە زمانەکەمانەوە ناچارمان ئەکا بەنووسینی (هەمزە) ، لەبەر ئەوە ئێمە نیشانەی کۆما (')ی ئینگلیزی بۆ دا ئەنێین (*)

بە وێنە :

تأمین (تەأمین) - te'mîn

مأموور (مەأموور) - me'mûr

هەندێ جاریش تیپی (ع)ی عەرەبی کە دێتە ووشەیەکەوەو لە کوردیدا بەکاری ئەهێنین ، ناچارین هەر بە هەمزە ی نووسین ، چونکە تیپی (ع) لە کوردیدا نیەو لە گۆڕینی (تطور)ی (e) ، (ê) ، (û) ، (î) ، (i) ، (u) ، (ü)وە هاتووە :

(*) (توفیق وەهبی) یش هەر ئەم تیپەی داناوە بۆ هەمزە ، وەك لە کتیبی (خوێندەواری باو) دا دەری ئەخا .

بە وێنە :

asman - عاسمان ، آسمان

însan - عینسان ، ئینسان

êlat - عێلات ، ئێلات

جا لەبەرئەوە ئەگەر تیپی (ع) هاتەووشە یەکەوە بەم جۆرە ئەنووسرێ :

te'mîr - تەعمیر ، تعمیر

îstî'mal - ئیستیعمال ، استعمال

te'tîl - تەعتیل ، تعطیل

me'lûm - مەعلووم ، معلوم

(٢) ئەگەر شایەت تیپی (ث) ، (ص)ی عەرەبیان ویست بنووسین هەر وەکوو (س) ئەیان نووسین واتا تیپی (S) دا ئەنێین لە جیاتیان . خۆ ئەگەر هاتو ویستمان تیپی(ذ) ، (ض) ، (ز)ی عەرەبی بنووسین ئەبێ هەر (ز) یان لە جیاتی دابنێین واتا (z) ئەنووسین بۆ هەرسێ کیان .

(٣) نووسینی گیرە (شدّة) :- گیرە بریتیە لەدوو بارە کردنەوەی تیپێك . بەتایبەتی بۆ ئەو ووشە عەرەبیانە بەکار ئەهێنرێ کەدێنە زمانە کەمانەوە .

وەك :

madde - مادّة ، مادده

şiddet - شدّة ، شیددەت

INSTITUT KURDE de PARIS
BIBLIOTHÈQUE

هەندێ ووشەی کوردیش هەن ئەتوانرێ (گیره) یان تیا بەکار بهێنرێ : ـ

وەك :

cadde ـ جاددە

radde ـ راددە

teqqe ـ تەققە

gulle ـ گولله

kulle ـ کولله

(٤) نووسینی (ی) « واتا (ی) درێژ » : ـ لە کوردیدا (ی) بەزۆری ئەکوێتە دوایي ووشەوە و بە (yî) ئەنووسرێ :

وەك :

şayî شایی

serbexoyî سەربەخۆیی

duwayî دوایی

xořayî خۆڕایی

payîz پاییز

xêrayî خێرایی

(٥) دوو چەنـگەکەکان (*) : ـ هەندێ جار جۆرەو وشەیەك دێنە کوردیەوە کە دەنـگێـکی تایبەتیان ئەوێ :

وەك : خوێن ، شوێن ، نوێژ .

(*) دوو چەنـگە بەو دەنـگە ئەڵێن کە بە دوو تیپ دە ئەبرردرێ.

له جیاتی ئەم دەنگە (ویٚ) له ئەڵەمانی‌و تورکی دا تیپی (ö) دا ئەنرێ وەك ووشەی (göre ـ گوێره) ، (köroğlü ـ کوێر ئۆغلو)ی تورکی ـ ووشەی ([illegible]) ، ([illegible]) ئەڵەمانی . هەروەها لەلاتینیەکەی (تۆفیق وەهبی)دا ئەم (ö) بەناو براوە و ئەو ووشانەی سەرەوە بەم جۆرە نووسراون :

xön ـ خوێن

sön ـ شوێن

nöj ـ نوێژ

بەڵام زانا کوردەکانی (سوریە) بەم تیپە هیچ رازی نەبوون ، بۆ ئەوەش دوو بەڵگەیان نیشان دا :ـ

(١) ئەم دەنگە (ö) تیپێك زیاد ئەکا له زمانی کوردیدا که ئەتوانرێ چـــارە بکرێ به بەکارهێنانی دوو تیپی باو و هەر ئەو دەنگەش بدا .

(٢) ئەم دەنگە (ö) وەنەبێ هەر له شێوەی (سورانا) هەبێ بەڵکوو له شێوەی کوردی باکووریشدا هەر هەیە و ئێستە کوردەکانی سوریە (wê) دا ئەنێن لەجیاتی ، و ئەگەر بیت‌و (ö) دابنرێ له جیاتی (wê) سەریان لێ تێك ئەداو تەنگوچەڵەمەیەکی نوێ دروست ئەکا . لەبەر ئەوە ئەبێ ئەو ووشانەی سەرەوە بەم جۆرە بنووسرێن :

xuwên ـ خوێن

şuwên ـ شوێن

nuwêj ـ نوێژ

کەواتە دەنـگی (ö) ئەبێ بەدوو تیپ بنووسرێ (wê) ئەمەش پێی ئەووترێ (دوو چەنـگ) . دوو چەنـگێـکی تریش لەزمانی کوردیدا هەیە ئەویش لەم ووشانەی خوارەوەدا دەر ئەکەوێ : ـ

زویر ـ (زیزبوون) بەشێوەی سلەیمانی .

سویر ـ (سوور) » »

دویر ـ (دوور) » »

ئەم دەنـگەش وەك دەنـگەکەی پێشوو پاش لێك دانەوەیەکی زۆرو لێـکۆڵینەوە یەکی قووڵ بەجوان نەزانرا تیپێـکی تازەی بۆ دا بررێژرێ وەك (ŏ) یان (ō) بەڵـکوو وا بەچاك بینرا کە ئەویش بە دوو چەنـگێك بنووسرێ ، ئەو دوو چەنـگەش (wî) یە :

بەوێنە :

زویر ـ zuwîr

سویر ـ suwîr

دویر ـ duwîr

کەواتە دەنـگی (وی) بەدوو چەنـگی (wî) ئەبێ بنووسرێ.

cejin - gel - lawir - dastan - ...pe
pûl - gel - yelkta

Bayar
Ca
Tavge
Serbest
...

مەشق — ١ —

MEŞQ - 1 -

ئەم ووشانەی خوارەوە بە تیپی لاتینی بنووسە (*) .

باران . چیا . تاڤگە . سەربەست . ڕۆژنامە . چیرۆك . بەهار . جەژن . گەل . لاوك . دارستان . کڵپە . پوول . گوڵ . یەکتا . فێربوون . ئێش . ئیش . تیپ . زگ . خەفەت . تەعقیب . پێ . ئێمە . پەڕینەوە . حەل . گیان . پاکەت . کەپوو . قورس . غەریب . خێرا . پەردەکوللە . تأریخ . کوێنـــــدەرێ . پۆڕ . تأسیر . شوێنەوار . کوردستان . قویل . زەردباو . پەڕەسێلکە . میللەت .

baran. çiya. tavge. serbest. rojname. çîrok. behar. cejin. gel, lawik. daristan. kiľpe. pûl. guľ. yekta. fêr-bûn. êş. îş. tîp. zig. xefet. te'qîb. pê. ême. peřînewe. hel. giyan. paket. kepû. qurs. xerîb. xêra. perdequlle. te'rîx. kuwênderê. poř. te'sîr. şuwênewar. kurdistan. quwîl. zerdbaw. peřesêlke. mîllet.

(*) تکام لە خوێندەواری خۆشەویست ئەوەیە ئەم ووشانە لەبەر بنووسێتەوە ، پاشان لەگەڵ دامێنی خوارەوەدا بەرا ووردیان بکا بزانێ تا چە رادەیەك فێری بەکارهێنانی تیپەکان بووە .

مەشق — ٢ —

MEŞQ -2-

ئەم ووشە کوردیانەی خوارەوە لە تیپی لاتینیـــەوە بکە بە تیپی عەرەبی (*) .

rêgekeman. girtûxane. têgeyiştû. hera. hepulk. komeł. parastin. şadimanî. serinc. der be der. kul. roj baş. pêxawis. jiyan. şêt. tîke. înca. engo. êwe. xełûz. qełew. amanc. birîndar. pestî. çalakî. rast. xuwêřî. papûç. dêw. pare. nesrîn.

رێـگەکەمان . گرتووخانە . تێگەیشتوو . هەرا . حەپولك . کۆمەڵ . پاراستن . شادمانی . سەرنج . دەربەدەر . کول . رۆژباش . پێخاوس . ژیان . شێت . تیکە . ئینجا . ئەنگۆ . ئێوە . خەڵووز . قەڵەو . ئامانج . برینداد . پەستی . چالاکی . راست . خوێڕی . پەرز . پاپووچ . دێو . پارە . نەسرین .

(ھ) تیپی بە دەنـگ و بێ دەنـگ (*) :ـ تیپی بە دەنـگ ئەو تیپانەن کە دەنـگەکانیان بە خۆیانەوەیەو لە خۆیەوە دەرئەکەوێ بێ یارمەتی دانی تیپێـکی تری بێ دەنـگ . لە زمانی کوردیا (٨) تیپی

(*) دیسانەوە تـکا کەی پێشووم تازە ئەکەمەوە لە خوێندەوـ واری خۆشەویست کە خۆی هەوڵ بدات ووشەکان لەبەر بنووسێتەوە ، ئینجا تەماشای دامێنی خوارەوە بکات .

(*) بە دەنـگ = علة ، بێ دەنـگ (غیر علة) .

بە دەنگك هەیەو ئەم بە دەنگانە دوو جۆرن : ـ

١ ـ تیپی بە دەنگی کورت : u, i, e .

٢ ـ » » درێژ : o, û, a, î, ê .

تیپی بێ دەنگیش ئەو تیپانەن کە بەبێ یارمەتی تیپێکی بە دەنگك دەنگە کانیان دەرنا کەوێ . و بێجگە لەو (٨) تیپەی سەرەوە هەموو تیپەکانی تری زمانی کوردی بێ دەنگن :

(و) إضافة کردن : ـ إضافەکردنی ووشەیەك بۆ ووشەیەکی تر لە کوردیدا بە چەند چەشنێك ئەبێ : ـ

١ ـ ئەگەر دوا تیپی ووشەی (مضاف) بە دەنگك بوو لە کاتی (إضافة کردنا) تیپی (y) دائەنێت لە بەینی (مضاف)و (مضاف الیه)دا یان تیپی (y)یەکە بە جارێ ئەنووسێنیت بە (مضاف)ەوە .

وەك : ـ

(a) çay seylan	چای سەیلان
(e) rojnamey jîn	رۆژنامەی ژین
(ê) pêy zil	پێی زل
(î) azadîy ziman	ئازادیی زمان
(o) hoy eme nazanim	هۆی ئەمە نازانم
(û) rûy sipî bê	رووی سپی بێ

سەرنج : ـ

هیچ ووشەیەکی وام نەدۆزیەوە کە تیپی دوایی (i)یان (u) بێ بۆیە نموونەم بۆ نەهێنایەوە ئەگەر شایەت هەبوو وەك ئەوانەی سەرەوە ئەنووسرێ .

(٢) ئەگەر تیپی دوایی ووشەی (مضاف) بێ دەنگ بوو لەکاتی (إضافه کردنا) تیپی (i) دائەنرێ لە بەینی (مضـــاف) و (مضاف الیه)دا یان (i)یەکە هەر ئەنووسێنرێ. بە (مضاف)ەوە.

وەك :ـ

(b) kitêbî qutabîyeke — کتێبی قوتابیەکە

(r) kovarî hetaw — گۆڤاری هەتاو

(n) şîrînî henguwîn — شیرینی هەنگوین

(c) serincî êwe — سەرنجی ئێوە

(l) tepilî guwê — تەپڵی گوێ

(٣) لەشێوەی باکوورا تیپی (a) بۆ (اضافه کردن)ە لەکاتێکا (مضاف) مێ بێ ، (ê) بۆ (اضافه کردنە) لەکاتێکا (مضاف) نێر بێ :

وەك :

ماینامن mayina min ـ واتا ماینی من

« خوشکاتە xuşka te ـ واتا خوشکی تۆ

« برایێمن brayê min ـ واتا برای من

« کتێبێتە kitêbê te ـ کتێبی تۆ

(٤) لە شێوەی سنەو کرماشانا هەندێ جار (i) بۆ اضافه دا ـ ئەنرێ وەك :ـ

be bani çaw — بەبانی چاو

keyifi xote — کەیفی خوتە

bê çaw mirawî çoane

rêgey rast bgre

urdêwâ dilsozh

مەشق — ٣ —

ئەم جوملانەی خوارەوە بەتیپی لاتینی بنووسە ـ

(١) ڕێگەی ڕاست بگرە . (٢) کوردێکی دڵسۆزبە .
(٣) بێچووی مراوی جوانە . (٤) ئاواتی گەل ئازادیە .
(٥) دوانزە سوارەی مەریوان کوردن . (٦) ڕزگاری تۆ نزیکە .
(٧) جێی من تەنگە . (٨) تای تەرازووەکە پانە . (٩) کوڵۆی
بەفر سپییە . (١٠) ئامانجی ئێمە پیرۆزە .

MEŞQ -3-

(1) rêgey rast bigre. (2) kurdêkî dilsoz be. (3) bêçûy mirawî cuwane. (4) awatî gel azadîye. (5) duwanze suwarey merîwan kurdin. (6) rizgarî to nizîke. (7) cêy min tenge. (8) tay terazûweke pane. (3) kuloy befir sipîye. (10) amancî ême pîroze.

MEŞQ -4-

ئەم جوملانەی خوارەوە لە تیپی لاتینیەوە بکە بە تیپی عەرەبی :ـ

1- dar-tûy baxeketan berze. 2. towî gul zore. 3- kerey naw meşkeke bihêne. 4- rêy kerkûk naxoşe. 5- aweřoy gerekeke gîrawe. 6- seray şareke gewreye. 7- serbexoyî to be dest xote. 8- helway suleymanî nayabe. 9- mastî Hewlêr be nawbange. 10- kurdî diyarbekir azan.

مەشق — ٤ —

(١) دار تووی باخەکەتان بەرزە . (٢) تووی گوڵ زۆرە .
(٣) کەرەی ناو مەشکەکە بهێنە . (٤) ڕێی کەرکووک ناخۆشە .

Dar tûy ...
Towygul zore
kerey naw meşkeke bhêne

(٥) ئاوەڕرۆی گەورەکەکە گیراوە . (٦) سەرای شارەکە گەورەیە . (٧) سەر بەخۆیی تۆ بەدەست خۆتە . (٨) حەڵوای سولەیمانی نایابە . (٩) ماستی هەولێر بەناو بانگە . (١٠) کوردی دیار بەکر ئازان .

(ز) بەیەکەوە بەستن (العطف) :-

بۆ بەستنی دوو ووشەی کوردی بەیەکەوە دوو رێگە هەیە :

(١) ئەگەر تیپی ووشەی (پێوە بەستراو) بەدەنگ بوو لە حاڵەتی (پێوەبەستنا) تیپی (w) دا ئەنرێ لەبەین (پێوەبەستراو) و (بەستراو) دا :

وەك :

Kitêbeke w deftereke	کتێبەکەو دەفتەرەکە	e
suware w pîyade	سوارە وپیادە	
çaw mastaw	چاو ماستاو	a
azaw tirsinok	ئازاو ترسنۆك	
pê w dest	پێ ودەست	ê
sê w çuwar	سێ وچوار	
çû w hatewe	چوو وهاتەوە	û
tû w mêwij	توو و مێوژ	
latî w perêşanî	لاتی وپەرێشانی	î
azadî w serbestî	ئازادی وسەربەستی	
seko w qenefe	سەکۆ وقەنەفە	o
çeko w ḧeyfo	چەکۆ و حەیفۆ	

سەرنج : ـ

لەبەر ئەوەی هیچ ووشەیەکی کوردیم شك نەبرد کە دوا تیپی بە (i) یان بە (u) تەواو ببیٚ دیارە بوٚیە وێنەمان پیشان نەدا بوٚیان . خو ئەگەر هاتوو بوو ، یان لە زمانێکی بێگانەوە ووشەیەکی واهاتە کوردیەوە ئەوا وەك ئەوانەی سەرەوە ئەنووسریٚ واتا (w) ئەخرێتە بەینی (پیٚوە بەستراو) و (بەستراو) ەوە .

(٢) ئەگەردوا تیپی ووشەی (پیٚ وە بەستراو) بیٚ دەنگ بو لەکاتی (بەستنا) تیپی (û) دا ئەنریٚ لە بەینی (پیٚوە بەستراو)و (بەستراو) دا : ـ

وەك :

(b) kitêb û defter	کتێب ودەفتەر
(r) hawar û bang	هاوار وبانگ
(f) kef û kuï	کەف وکوڵ
(r) têr û tesel	تێرو تەسەل
(r) tar û po	تارو پوٚ
(n) bejin û baïa	بەژنو باڵا
(n) min û to	منو توٚ

مەشق — ٥ —

ئەم جوملانەی خوارەوە بە تیپی لاتینی بنووسە : ـ

(١) هەر بژی راستیو برایەتی . (٢) باو ئاو بوٚ ژیان پیٚویستن .
(٣) قەلەمەکەو قاقەزەکە هەلٚگرە . (٤) جیٚیو ریٚی توٚ دیار نیە .

Herbjyî rastîw brayetî

(٥) فوو لە چرا کە مەکە. (٦) خەرمانەکە کۆو نزیکە. (٧) چاوو لووتم پرد بووەوە لە خۆڵ. (٨) لووس و باریك گەڕرامەوە. (٩) لووت و بزووت قالەم دی. (١٠) رەگ و ریشەی درەختەکەی دەرهێنا.

MEŞQ -5-

1-her bijî rastî w birayetî. 2- ba w aw bo jiyan pêwîstin 3- qeĺemeke w qaqezeke heĺgire. 4- cê w rêy to diyar nîye. 5- fû le çirake meke. 6- xermaneke ko w nizîke. 6- çaw û lûtim piř bûwewe le xoĺ. 8- lûs û barîk geřamewe. 9- lût û bizût qalem dî. 10- reg û rîşey dirextekey derhêna.

مەشق — ٦ —

ئەم جوملە لاتینیانەی خوارەوە بە تیپی عەرەبی بنووسە : —

1- dar heĺbiře, segî diz diyare. 2- bo bore piyaw xot bide be kuşt, eĺê be derdî xuwa mird. 3- bê nawî çaktire le bed nawî. 4- şarî kerkûk le şare xoşekanî kurdewarîye. 5- ax, xozge hemû şitêkman be kurdî exuwênd.

مەشق — ٦ —

(١) دار هەڵبرە، سەگی دز دیارە. (٢) بۆ بۆرە پیاو خۆت بدە بە کوشت، ئەڵێ بە دەردی خوا مرد. (٣) بێ ناوی چاکترە لە بەد ناوی. (٤) شاری کەرکووك لە شارە خۆشەکانی کوردەواریە. (٥) ئاخ، خۆزگە هەموو شتێکمان بە کوردی ئەخوێند.

مەشق — ٧ —

ئەم جوملانەی خوارەوە بە تیپی لاتینی بنووسە : ـ

(١) ڕۆژێك بە مل بەرزی ؛ نەك سەد ساڵ بە مل حیزی . (٢) دوژمنی خۆت بە شەكراو بخنكێنە . (٣) وەك چرایە سێبەری بۆ خۆی و تیشكی بۆ بێگانە . (٤) واتە تا نەیبێژی نەی وێژی . (٥) دار كرمی لە خۆی نەبێ هەزار ساڵ ئەژی .

MEŞQ -7-

1- rojêk be mil berzî; nek sed saľ be mil ḧîzî. 2- dujminî xot be şekraw bixinkêne. 3- wek çiraye sêberî bo xoy û tîşkî bo bêgane. 4- wate ta ney bêjî ney wêjî. 5- dar kirimî le xoy ne bê hezar saľ ejî.

مەشق — ٨ —

ئەم هەڵبەستانەی خوارەوە بە تیپی لاتینی بنووسە : ـ

(أ) مەژی بۆ مردن بمرە بۆ ژیان
چۆن قازانج ئەكەی تا نەكەی زیان !
لە زررەی زنجیر دڵت نەلەرزێ
پێ وەند بۆ لەشە نەوەك بۆ گیان
(أ . أ)

(ب) كورد ئەمەن كوردن بەسەد شەیتان لە كوردی نا كەون
ئیكە خەڵق بۆچی بۆ خۆی دەردی سەر پەیدا ئەكا !
(حاجی مستەفا پاشا)

(ج) لەکوردی حەز نەکا کوردێ مەڵێن بۆچی وەیا چۆنە
لەدایکی پرسیارێ کەن کە ئەو بێچووەی لەکوێ هێنا
(حاجی قادری کۆیی)

MEŞQ -8-

(A) meji bo mirdin bimire bo jiyan
çon qazanc ekey ta nekey zîyan!
le ziřey zincîr diḻit ne lerzê
pêwend bo leşe newek bo giyan
(A. A.)

(B) kurd emen kurdin be sed şeytan le kurdî na kewin
îke xeḻqî boçî bo xoy derdîser peyda eka !
(Ḧacî Mistefa Paşa)

(C) le kurdî ḧez neka kurdê, meḻên boçî weya çone
le daykî pirsiyarê ken ke ew bêçûwey le kuwê hêna
(Ḧacî Qadirî Koyî)

مەشق — ٩ —

ئەم هەڵبەستەی خوارەوە بەتیپی لاتینی بنووسە : ـ

— کوردم —

بەدەر بەدەری یان لە ماڵی خۆم
لەخاکی عەرەب ، لە ئێرانو رۆم
کۆڵکو پۆشتەبم ، رووتو رەجاڵ بم
کۆشکم دەقات بێ ووێرانە ماڵ بم
دانیشم لەسەر تەختی خونکاری
یان لە کۆلانان بکەم هەژاری
لە ئازادی دا شادان وخەندان
یان زنجیر لەمل لەسووچی زیندان
بەهەرزەکاری لەسەر گوێسوانان
یان بە بیماری لە نەخۆشخانان
کوردمو لە رێی کوردو کوردستان
سەر لەپێ ناوم گیان لەسەر دەستان
بەکوردی دەژیم ، بە کوردی دەمرم
بەکوردی ئەیدەم وەرامی قەبرم
بە کوردی دیسان زیندوو دەبمەوە
لەو دنیاش بۆ کورد تێ هەڵدەچمەوە

MEŞQ -9-

Kurdim —

"Hejar"

Be derbederî yan le malî xom;
le xakî Ereb, le Êran û Rom
kok û poşte bim, rût û recal bim;
koşkim de qat bê u wêrane mal bim
danîşim le ser textî xunkarî;
yan le kolanan bikem hejarî
le azadîda şadan û xendan
yan zincîr le mil le sûçî zîndan
be herzekarî le ser guwêswanan;
yan be bîmarî le nexoşxanan
kurdim û le rêy kurd û kurditsan;
ser le pênawin giyan le ser destan
be kurdî dejîm, be kurdî demirim;
be kurdî eydem weramî qebirim
be kurdî dîsan zindû debimewe;
lew dinyaş bo kurd têheldeçimewe

* * * *

مەشق — ١٠ —

ئەم نامەیەی خوارەوە بکە بەتیپی لاتینی : ـ

هەولێر

١ ی جۆخینان ساڵی ٢٥٦٩ ی کوردی
٢١ ی حوزەیران ساڵی ١٩٥٧ ی فەرەنگی

هاوڕێی خۆشەویست کاك دلێر :

هەموو کاتێکتان باش :

بەپەرۆشەوە ، بە تاسەو ئارەزوویەکی زۆر بەجۆشەوە هەواڵتان ئەپرسم ، بەڕاستی کاکەگیان دەمێکە بەشۆکاوی نەگەیشتنی نامە شیرینە غەم رەوێنەکانتم . هیوام وایە هۆی خستنە پشت گوێی بەمل خۆشیا کەوتن بێ .

برا گیان :

ئەوا پێیان نایە هاوینەوە ، وشەپۆلی گەرما بەجارێك هەموو لایەکی گرتەوە ، بێ گومان ئێوەش دمێکە لەهاوینە هەوارەکانی کوردستان بێ بەشن بەهۆی دووریتانەوە لەووڵات . لەبەر ئەوە زۆرم حەز ئەکرد لەم هاوینەدا سەرێکتان لێ بدایەیەوە تا پێکەوە لە هاوینگا دڵ فرێنەکانی شەقڵاوەوحاجی هۆمەراندا چەند ساتێکی پرر لەخۆشی وکامەرانیمان ببردایە سەر . وا لەگەڵ ئەم نامەیەش چەند چاپکراوێکی

-تازەی کوردیم بۆ ناردیت بۆ ئەوەی لەو غەریبیەدا سەبووری خۆتانی پێ بدەنەوە .

نامەوێ نامەکەم زۆر درێژ بکەمەوە چونکە ئەزانم ئیشت زۆرە وە وەختت کەم ، بەڵام هەر ئەوەندە ئەڵێم رۆژ بە پەنجە ئەژمێرم هەتا بەبینینتان شاد ئەبەوە . . . ئیتر هەر بژیت بۆ هاوڕێی دڵسۆزت کاکە گیان :

دڵسۆزی راستیت
ئازاد سەیدۆک

MEŞQ -10-

Hewlêr

1 î Coxînan salî (2569) î kurdî
21 î Huzeyran salî (1957) î feřengî

Hawřêy xoşewîst kak Dilêr :
Hemû katêktan Baş :

Be peroşewe, be tase w arezûyekî zor be coşewe-hewaltan epirsim; be rastî kake giyan demêke peşokawî negeyiştinî name şîrîne xem rewenekantim.. Hîwam waye hoy xistine pişt guwêy be mil xoşiya kewtin bê.

Bira giyan:

Ewa peman naye hawînewe. w şepolî germa be-carêk hemû layekî girtewe, bê guman êweş demêke le hawîne hewarekanî kurdistan bê beşin be hoy dûrîtanewe le wulat. le ber ewe zorim lez ekird lem hawîneda serêktan lê bidaynayewe ta pêkewe le hawînga dil fîřênekanî Şeqlawe w Hacî-Homeranda çend satêkî piř le xoşî w kameranîman bibirdaye ser. Wa le geł em nameyeşda çend çapkirawêkî kurdîm bo nardît bo ewey lew xerîbîyeda sebûrî xotanî pê bidenewe.

Namewê namekem zor dirêj bikemewe, çunke ezanim îşit zore w wextit kem, Bełam her ewende elêm roj be pence ejmêrim heta be bînîntan şad ebimewe .... îtir her bijît bo hawřêy dilsozit kake-giyan.

Dilsozî rastît
Azad Seydok

خوێندەواري خۆشەویست :

پشت بەخوا ولەپاش ماندوو بوونێـکی زۆر توانیم ئەم ئامیلـکەیەش پێشکەش بە هاو زمانە خۆشەویستەکانم بکەم . سەرەرراي ئەوەی هەندێك لەوانەی کە کوردایەتیان کردووە بەهۆیەك بۆ بازرگانی پێوە کردنو لەمیری نزیك کەوتنەوە ، واتا لەوانەی کە (بێ کەس)ی رەحمەتی ناوی لێ نابوون (برسی کورسی) ، لەتاو خۆ پەرستی ولەترسی پاراستنی دەسکەوتی پیسیان بە هەموو هێزێـکیانەوە بە رەنـگاری دەرچوونی ئەم کتێبۆلـکەیە بوونو چیان لەووزەدابوو بۆ بەر هەڵست کردنی درێخیان نەفەرموو . بەڵام هەر چەندیان کردو کۆشا بەئامانجی خۆیان نەگەیشتنو گومانیشم نیە هەتا هەن پێی ناگـەن چونـکە ئەو دەمە رۆی کەنەتەوەی کورد بەقسەی زلو پف هەڵدراوی ئەوان کەسانە بخڵەتێ کەماستاو بۆ دوژمنەکانمان سارد ئەکەنەوە .

ئەمە لەلایەکەوە ، لەلایەکی ترەوە ئەو تیپانەی کە ایرەدا بەکار هێنانیان پێویست بوو لە هیچ چاپخانەیەکی بەغدادا دەست نەکەوتن لەبەر ئەوە بەناچاری لەچاپخانەی (مەعارف) لەچاپم داو ئەرکی تەواو کردن وراست کردنەوەی چەوتیەکانیم خستە سەرشانی خۆم بەجۆرێك کتێب بــە کتێب گرتم بە دەستەوە ولە سەرەوە تا خوارەوە هەڵەکانیم چاك کرد . هیوادارم کەبرا کوردەکانم چاو لەنائەواوی وکەموکورتی چاپەکەی ئەپۆشن ولێیان ئەبوورن . ئیتر پەنا بەخوا وبەهێزی راپەرینی نەتەوەی کورد .

(نووسەر)

(تەواو بوو)

Zincîrey
Nûsînî Kurdî Nuwê
Û jiyandinewey Mîratî Netewayetîman
-2-

NÛSÎNÎ KURDÎ
be latînî

**Be hoy em Namîlkeyewe be
maweykî kem fêrî
Nûsînî Zimanekey
xot ebît be tîpî
Latînî**

Nirxî (100) Filse

Çapxaney Mearif Bexda
2569 K - 1957 F